

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Βοιωτικὴ συμπολιτεία.

Ἡ πρώτη δ' ἐκ τῆς ἐξασθενήσεως καὶ ταπεινώσεως τῶν δύο ἡγεμονίδων πόλεων ὠφεληθεῖσα, καὶ μετ' αὐτάς εἰς πρωτεύουσαν ἐν Ἑλλάδι θέσιν προαχθεῖσα, ὑπῆρξεν ἡ Βοιωτία, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιωτάτων ἤδη χρόνων ἀπετέλει δεσμὸν πόλεων οὐχὶ 12, ὥς αἱ Ἰωνικαὶ δωδεκαπόλεις, ἀλλὰ 14, διότι παρατηρεῖται ὅτι οἱ ἀριθμοὶ 7 καὶ 14 ἦσαν ἱεροὶ παρὰ Βοιωτοῖς (1)· τὸν ἀριθμὸν ὅμως τοῦτον δὲν διετήρησαν σταθερῶς δι' ὅλων τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Βέβαιαι δ' ἐκ τῶν πόλεων τούτων εἰσὶν αἱ Θῆβαι, ἡ Λεβάδεια, ὁ Ὀρχομενός, ἡ Κορώνεια, αἱ Κῶπαι, ἡ Ἀλίαρτος, αἱ Θεσπιαί, ἡ Τανάγρα, ἡ Ἀνθηδών, καὶ ἴσως προσέτι ἡ Χάλεια, ἡ Χαιρώνεια, αἱ Πλαταιαί, ὁ Ὀρωπός καὶ αἱ Ἐλευθεραί (2). Ἐκ τῶν τελευταίων ὅμως τούτων τινὲς δὲν ἀνῆκον πάντοτε τῇ συμπολιτείᾳ, ὥς αἱ Ἐλευθεραί, δοθεῖσαι τῇ Ἀττικῇ· καὶ μετὰ ταῦτα, ἐν Ὀλ. 65, 6', ὁμοίως αἱ Πλαταιαί, αἵτινες ἐτιμωρήθησαν διὰ διπλῆς καταστροφῆς διὰ τὴν ἀποστασίαν των, πρῶτον ἐν Ὀλ. 88, καὶ ἄρ' οὐ ἐπανῆλθον εἰς Βοιωτίαν ἐν Ὀλ. 98, 6', κατεστράφησαν αὖθις ἐν Ὀλ. 101, δ' (3), ὁριστικῶς δὲ τέλος ἐν Ὀλ. 117, 6' ἐδόθησαν

(1) Müll. Orchom. 222. — Bæckh, de magistr. Bæot. C. I. G. p. 729.

(2) Πaus. Δ, 27, 5. Θ, 1, 4.

(3) Πaus. Θ, 1.

τοῖς Θηβαίοις, ὅτε, κατὰ Πausανίαν (4), « Διαλλαγῆναι καὶ οὗτοι Πλαταιεῦσιν ἠξίωσαν, καὶ συλλόγον μετασχεῖν κοινοῦ... ὅτε Κάσσανδρος ὁ Ἀντιπάτρου τὰς Θήβας ἀνῶκησεν ». Ὁ δ' Ὠρωπός, ἐν τῷ μεθορίῳ κείμενος τῆς Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ πολλὰ ἡμφισβητεῖτο, ὡς λέγει ὁ Στράβων (5). « Ὠρωπὸς ἐν ἀμφισβητησίμῳ γεγένηται πολλάκις. Ἰδρυνται γὰρ ἐν μεθορίῳ τῆς τε Ἀττικῆς καὶ τῆς Βοιωτίας », καὶ ἀπεδόθη ἐπίσης καὶ αὐτὸς ὀριστικῶς τοῖς Βοιωτοῖς μόνον ἐν Ὀλ. 117. Ἐξ ἐναντίας δ' ἡ Λάρυμνα ἐκ Λοκρίδος ἐδόθη εἰς τὴν Βοιωτίαν (6). Συνήρχετο δὲ κατ' ἀρχὰς ὁ Βοιωτικὸς δεσμός περὶ τὸ ἱερόν τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς, καὶ διὰ τοῦτο ὑπετέθη ἥρως τῆς Ἰτώνιος, πλυσθεὶς υἱὸς τοῦ Ἀμφικτύονος (7).

Δὲν ἦσαν δ' αἱ πόλεις αὗται μεμονωμέναι, ἀλλ' εἶχον καὶ ἐλάσσονας ἄλλας ἀπ' αὐτῶν ἐξαρτωμένας, ἃς ἰσοτελεῖς ἢ συμμόρους ὁ Θουκυδίδης καλεῖ, ὡς ἦν αὐτὴ ἡ Χαιρώνεια, ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν ἔτι ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ, κατὰ Θουκυδίδην (8). « Χαιρώνεια δέ, ἡ εἰς Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ Βοιώτιον (9) συνετέλει » καὶ ὁμοίως σύμμοροι ἦσαν τοῦ Ὀρχομενοῦ οἱ Ὀλμονεῖς καὶ ὁ Ὑετός (10), καὶ αἱ Σίφαι τῶν Θεσπιῶν (11).

Ἀπασαι δ' αὗται αἱ πόλεις, πληθυσμὸν ἔχουσαι οὐχὶ

(4) Θ, 3, 4.

(5) Θ, 612.

(6) Paus. Θ, 23, 4. — Πλούτ. Β. Σόλλ. ΚΣΤ. — Στράβ. Θ, 621.

(7) Θουκ. Δ, 91, 93. — Paus. Θ, 3-4.

(8) Δ, 76.

(9) Στράβ. Θ, 6, 6, Α.

(10) Paus. Θ, 24, 36.

(11) Θουκ. Δ, 76.

ελάσσονα τοῦ τῆς Ἀττικῆς (12), ἀπετέλουν τὴν Βοιωτικὴν συμπολιτείαν (13), ἥς ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιρρόης ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐπὶ πολὺ ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς κατὰ καιροὺς συμπνοίας τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν. Εἶχον δὲ συνέδριον κοινόν, καὶ ἐκάστη πόλις ἔπεμπεν εἰς αὐτὸ ἀνά ἓξ ἀντιπρόσωπον ἢ ἄρχοντα, καλούμενον *Βοιωτάρχην*, ἐξ ἧς ἐκείνην, ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐν Δηλῷ μάχης ἐν Ὀλ. 89, α', ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει ἑνδεκα (14): « *Τῶν ἄλλων Βοιωταρχῶν, οἳ εἰσὶν ἑνδεκα, οὐ ξυνεπαυρούντων μάχεσθαι, Παγώνδας Βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτῷ . . . ἔπειθε κτλ.* » Ἦσαν δὲ τότε δέκα μόνον αἱ τὸ συνέδριον ἀποτελοῦσαι πόλεις. Αἱ δὲ Θῆβαι εἶχον δύο Βοιωτάρχας, ἵσως καθ' ὃ συγχωνεύσασαι ἐν ἑαυταῖς ἄλλην πόλιν τῆς συμπολιτείας, τὴν Ἀκραιφίαν (15), κατὰ Βοίχιον, ὥστε ἦσαν 11 οἱ Βοιωτάρχαι· ἀπὸ δὲ τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης περιστάλησαν εἰς 7.

Εἶχον δ' οἱ Βοιωτοὶ τέσσαρας Βουλάς, αἵτινες ἀπεφάσιζον περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης (16): « *Πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι Βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, ἅπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσιν* ». Ἀγνωστον δ' ἂν ἡ ὑπαρξίς καὶ ὁ ὀργανισμὸς τῶν Βουλῶν τούτων ἐστηρίζοντο ἐπὶ τοπικῆς διαιρέσεως.

Ὅτι δ' ἦν ἀρχαιοτάτη ἡ Βοιωτικὴ αὕτη συμπολιτεία

(12) Ξεν. Ἀπομν. Γ, 5, 2. — Clint. F. H. 399.

(13) Müll. Orchom. 402-413. — Bæckh, C. I. n. 726. — Wachsm. I, 1. 128. — R. Roch. Mem. de l'Acad. d. Inser. T. VIII, σ. 214-249.

(14) Δ, 91.

(15) Πaus. Θ, 23.

(16) E, 38.

ἀποδείκνυται ὑπὸ τῆς καθιερούσης αὐτὴν ἐορτῆς τῶν Παμ-
βοιωτίων, τελουμένης, ὡς λέγει ὁ Πχυσανίας(17), κατὰ τὸ
ἐν Κορωνείᾳ κοινὸν ἱερὸν τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς, ἐπωνύμου
δῆθεν υἱοῦ τινος τοῦ Ἀμφικτύονος, ὅπερ ἐμφαίνει τὸν ἀμ-
φικτιονικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐορτῆς· « Πλὴν δὲ ἐς Κορό-
νειαν ἐξ Ἀλαλκομενῶν ἀφικέσθαι, τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς
ἐστι τὸ ἱερὸν. Καλεῖται δὲ ἀπὸ Ἰωνίου τοῦ Ἀμφικτύο-
νος, καὶ εἰς τὸν κοινὸν συνίεσιν ἐνταῦθα οἱ Βοιωτοὶ σύλ-
λογον ».

Πολιτικὸν δὲ κέντρον τοῦ συνεδρίου ἦσαν κυρίως αἱ Θῆ-
βαι, κατ' ἀρχὰς μετὰ τὴν ἴσων πόλεων πρώτη, διηνεκῶς ὁμῶς
τείνουσαι εἰς ἀπόλυτον ἡγεμονίαν, εἰς ἣν προῆγεν αὐτὰς
καὶ ἡ πολιτικὴ τῶν Λακεδαιμονίων, θελόντων νὰ κατα-
στήσωσι τὰς Θήβας ἀντίπολιν τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ Διό-
δωρον(18). Ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀξιώσεων τούτων ἐξανίσταντο
αἱ πιεζόμεναι βοιωτικαὶ πόλεις, τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἀν-
τιποιούμεναι, καί, κατὰ Ξενοφῶντα(19), « Βοιωτῶν μὲν
γὰρ πολλοί, πλεονεκτούμενοι ὑπὸ Θηβαίων, δυσμενῶς
αὐτοῖς ἔχουσιν ». δι' ὃ ἐν Θουκυδίδῃ(20) οὕτω παραπο-
νοῦνται οἱ Θηβαῖοι, προκειμένου περὶ Πλαταιῶν· « Ἡμῶν
κτησάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ
ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ, ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξε-
λόντες ἔχομεν, οὐκ ἡξίουں οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶ-
τον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν ».

Καὶ μέχρι μὲν τῶν Περσικῶν ὑπερίσχυον αἱ Θῆβαι ἐν
Βοιωτίᾳ. Ἀλλ' ὅτε συνεμάχησαν μετὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ

(17) Θ, 34. — Ἰδ. καὶ Στράβ. Θ, 631. — Πλούτ. Ἑραστ. 4.

(18) ΙΑ, 81.

(19) Ἀπομν. Γ, 5, 2.

(20) Γ, 61.

κατὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, τότε περιεφρονήθησαν ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν, καὶ αἱ πόλεις ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν, οἱ δ' ἐν Ὀλ. 80, δ' εἰς βοήθειαν αὐτῶν ἐλθόντες Σπαρτιᾶται, νικῶντες κατ' ἀρχὰς ἐν Τανάγρα, ἡττήθησαν ἔπειτα κατὰ κράτος ἐν Οἰνοφύτοις ὑπὸ τοῦ τὰς πόλεις ὑποστηρίζαντος Μυρρώνιδου τοῦ Ἀθηναίου (21). Τότε δ' ὑπερίσχυσεν ἡ ἀντιθηβαϊκὴ ἢ δημοτικὴ μερίς, διότι οἱ ὀλιγάρχαι πασῶν τῶν πόλεων ἐφρόνουν τὰ τῶν Θηβῶν. Ἀλλὰ «κακῶς πολιτευομένη» κατ' Ἀριστοτέλην (22), ταχέως διεφθάρη ἡ δημοκρατία, καὶ οἱ ὀλιγάρχαι, λαμπρὰν νίκην ἄραντες ἐν Κορωνείᾳ, κατ' Ὀλ. 81, α', ὑπερίσχυσαν ὀριστικῶς, καὶ ἕως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔμειναν μετὰ τῆς Σπάρτης συμπολιτευόμενοι (23), ἐν ᾧ δημοτικὴ μερίς, κινουμένη πάντοτε καὶ αὐτὴ, προὔκάλεσεν ἐν Ὀλ. 89, α' τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐκβᾶσαν ἐν Δήλῳ μάχην (24).

Ἦν δ' ἐν Θήβαις ἡ Ἀριστοκρατία ἀρχαιοτάτη, ὁργανωθείσα, ἐν Ὀλ. 13 ὑπὸ Φιλολάου τοῦ Κορινθίου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατηρήσεως μὲν τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν οὐσιῶν, «ὅπως ὁ ἀριθμὸς σώζεται τῶν κλήρων», κατ' Ἀριστοτέλην (25), καὶ ἀξιοῦσα, κατὰ τὸν αὐτὸν (26) «τὸν δέκα ἔτη μὴ ἀπεσχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς», ἤτοι, πιθανῶς, τὴν δεκαετῇ ἀποχὴν ἀπὸ ἀγοραίων ἐπιτηδευμάτων τῶν εἰς ἀρχὰς προχειριζομένων. Κατὰ τ' ἄλλα ὅμως ἦσαν αἱ ἀρχαὶ τῆς ὀλιγαρχίας ταύτης ἱκανῶς ἐλευθέριαι, καὶ οὐχὶ λίαν μακρυνόμεναι τῶν δημοτικῶν· οἱ δ' ἐν

(21) Διόδ. ΙΑ, 81. — Θουκ. Α, 107. — Just. ΙΙΙ, 6.

(22) Πολ. Ε, 2, 6.

(23) Θουκ. Ε, 31.

(24) Διόδ. ΙΒ, 69. — Θουκ. Δ, 76. ΣΤ, 95.

(25) Πολ. Β, 9, 6-8.

(26) Γ, γ', 4. — Ἰδ. καὶ ΣΤ', δ', 5.

Θηβαίς καὶ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων σωζόμενοι Σπαρτοί, καίτοι ἐξ ἀρχαιοτάτου καταγόμενοι γένους, οὐδεμίαν δύναμιν εἶχον (27). Ἦσαν δ' οἱ στρατιωτικοὶ αὐτῶν ἄρχοντες οἱ καλούμενοι πολέμαρχοι, ἐπίσημοι κατὰ πᾶσαν τὴν Βοιωτίαν, καὶ οἱ ἵππαρχοι (28), ὧν ἀνώτερος πρέπει νὰ ᾗτον ὁ στρατηγός, ἢ ἄρχων, ἢ, ὡς ἅπαξ λέγεται (29) « ἄρχων καὶ στρατηγός ».

Πολὺ δ' αὐστηροτέρα ἦν ἐν ἄλλαις Βοιωτικαῖς πόλεσιν ἡ ἀριστοκρατία, ὡς ἐν Θεσπιαῖς ἡ τῶν καλουμένων δημούχων, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἡγοῦντο ἔτι τῆς πόλεως μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Διοδώρου (30), καὶ τῶν ἱππέων ἐν Ὀρχομενῷ (31)· καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, ὡς καὶ ἡ πάντοτε προϊοῦσα τῶν Θηβῶν φιλοδοξία, διέστησε, καὶ εἰς πόλεμον ἐκίνησε τὰς πόλεις ταύτας κατὰ τῶν Θηβῶν (32). Καὶ ἐν τῷ Κορινθιακῷ δὲ πολέμῳ, ἐν Ὀλ. 96, γ', τῷ λήξαντι διὰ τῆς ἐν Κνίδῳ νίκης τοῦ Κόνωνος (33), οἱ Βοιωτοὶ ἐτάχθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, Ἀργείων καὶ Κορινθίων, κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν καὶ Θηβαίων, καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀνταλκίδου εἰρήνης, ἐν Ὀλ. 98, β', ἠναγκάσθησαν οἱ Θηβαῖοι, κατὰ κοινὴν γνώμην, ν' ἀφήσωσι τὰς Βοιωτικὰς πόλεις αὐτονόμους (34).

Ὅτε δ' ἐν Ὀλ. 99, γ' ὁ Σπαρτιάτης στρατηγὸς Φοιβίδας, βοηθῶν τὴν τῶν Θηβῶν ὀλιγαρχίαν, καὶ ὑπὸ τῶν φί-

(27) Πaus. H, 11.

(28) Πλούτ. δαιμ. Σωκρ. 4. 5.

(29) Πλούτ. π. Ἑρωτ. 4.

(30) Διόδ. Δ, 29.

(31) Αὐτ. ΙΕ, 79.

(32) Διόδ. Δ, 29. — Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ. 4, 10.

(33) Ξεν. Γ, 5, 1. — Πλούτ. Β. Ἀγ. ΙΕ.

(34) Ξεν. Ε, 1, 33. — Πλούτ. Ἀγ. ΚΓ.

λῶν αὐτῆς Λεωντίδου, Ἀρχίου, καὶ τῶν λοιπῶν προσκλη-
 θῆς, ἐκυρίευσεν τὴν Καδμεΐαν, ἐνίδρυσεν μὲν ἐν Θήβαις δυ-
 ναστείαν οἷαι ἦσαν αἱ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Βοιωτίας,
 περὶ ὧν λέγει ὁ Ξενοφῶν (35). « Ἐν πάσαις γὰρ ταῖς πό-
 λεσσι δυναστεῖαι καθιστήκεσαν ὥσπερ ἐν Θήβαις »· ἀλλὰ
 δετήρησεν τὴν ἀξίαν τῶν Πολεμάρχων καὶ τῶν Ἰππάρχων,
 οἵτινες ἦσαν δημοτικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν φατριῶν προί-
 σταντο, ὡς περὶ αὐτῶν ὁ Ξενοφῶν (36). « Στασιαζόντων δὲ
 τῶν Θηβαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν ἐτύγχανον Ἰσμηνίας
 καὶ Λεοντιάδης· διάφοροι δὲ ὄντες ἀλλήλοις, καὶ στρα-
 τηροὶ ἐκάτεροι τῶν ἐταιριῶν. . . » Τὸν ἕνα ὅμως τῶν πο-
 λεμάρχων τούτων, τὸν Ἰσμηνίαν, πλουσιώτατον τῶν Θη-
 βαίων, ἐθανάτωσεν ὁ Φοιδίδας, μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ
 Βοιωτῶν, ὡς ἐχθρικῶς διακείμενον πρὸς τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους (37). Ἀλλ' ἐν Ὀλ. 101, 6' ἐπέστρεψαν ἐξ Ἀθηνῶν
 οἱ φυγάδες φίλοι τοῦ Ἰσμηνίου ὑπὸ τὸν Πελοπίδαν καὶ Μέλ-
 λοντα, καὶ ἠλευθέρωσαν τὴν πατρίδα των, ὡς πρό τινων
 Ὀλυμπιάδων ἐπέστρεφον ἐκ Θηβῶν εἰς Ἀθήνας οἱ ἐλευθε-
 ρωταὶ αὐτῶν ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον. Τότε δὲ φαίνεται εἰσα-
 χθὲν εἰς Θήβας πολίτευμα καθαρῶς δημοκρατικόν, κατὰ
 τὸν τύπον τοῦ Ἀττικοῦ (38).

Ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν δὲ τοῦ πολιτεύματος τούτου ἀνέλαμψαν
 τότε αἱ Θῆβαι, ἀναδείξασαι συγχρόνως δύο μεγάλους ἄνδρας,
 τὸν Πελοπίδαν καὶ Ἐπαμεινώνδαν, οἵτινες εἰς περιωπὴν δό-
 ξης καὶ ἰσχύος ἀνεβίβασαν τὴν πατρίδα των, ὠφεληθέντες
 ἐκ τῶν καιρῶν, τὴν ὑπερήφανον ἀπόφασιν τῆς πόλεως ὑπο-

(35) Ε, 2, 20.

(36) Ε, 2, 23.

(37) Ξεν. Β, 2, 25. 36.

(38) Ξεν. Ε, 4, 2, ἐπ. — Πλούτ. Β. Πελοπ. ΣΤ-ΙΒ. — Π. Δαιμ. Σωκρ.
 25-33. — Δείν. κ. Δημ. 39.

θρέψαντες τοῦ νὰ ὑπερασπισθῇ μέχρι θανάτου τὴν ἐλευθερίαν τῆς κατὰ τῆς τότε τροπαιοῦχου Σπάρτης, καὶ ἰσχυρῶς βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἡρωϊκοῦ « Ἱεροῦ Λόχου » τοῦ Γοργίδα, οὗ τοὺς λοχίτας πρὸς ἀλλήλους συνέδεε δεσμός ἔρωτος (39), ἀνάλογος πρὸς τὸν ἐν Σπάρτῃ καὶ Κρήτῃ μεταξὺ νέων καὶ ἀνδρῶν ὑφιστάμενον.

Τῆς δὲ δραστηρίας ταύτης ἀναβιώσεως ἀποτέλεσμα ἦν ὅτι, καὶ πρὶν ἢ ἐν Λεύκτροις τὰ Βοιωτικὰ ὅπλα ἀναδειχθῶσι νικηφόρα κατὰ τῆς Σπάρτης, ἡ πόλις τῶν Θηβῶν ἐπεκράτησεν ἤδη πάσης τῆς Βοιωτίας, οὐ μόνον ὡς συνεδρίου ἀρχηγέτις, ἀλλ' ὡς αὐτόχρημα πρωτεύουσα, καὶ οἱ Θηβαῖοι, κατὰ Διόδωρον (40), « συνεῖχον τὴν Βοιωτίαν ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς μιᾷ συντελείᾳ », ὥστε καὶ « Βοιωτοὶ οἱ ἐν Θήβαις » ἐκαλοῦντο ἔκτοτε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων (41), καὶ οἱ Βοιωτάρχαι, εἰς ἑπτὰ περισταλέντες τοῦντεῦθεν (42), μνημονεύονται ἤδη πολλάκις ὡς Θηβαϊκῇ ἀρχῇ.

Ἀλλὰ μετὰ τὰς νίκας τῶν ἐδείχθησαν ὑπερόπται καὶ καταθλιπτικοί, καταστρέψαντες ἀπανθρώπως τὰς Θεσπιάς, τὸν Ὀρχομενὸν ἐν Ὀλ. 103, 6', καὶ τὰς Πλαταιάς (43), δι' ἃ ὠργίζοντο κατ' αὐτῶν ἰσχυρῶς οἱ Ἕλληνες, ὡς λέγει ὁ Δημοσθένης (44): « Οὐκ ἀλόγως οὐδ' ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι. οἷς γὰρ ἡτύχηκεσαν ἐν Λεύκτροις, οὐ μετρίως

(39) Πλούτ. Πελοπ. ΙΗ. — Ἀθην. ΙΓ, 12. 78. — Πλάτ. Συμπ. 179, Α. — Ξεν. Συμπ. Η, 32. — Αἰλ. Π. Ι 9. — Περιζών. αὐτ. — Ἰδ. καὶ Πλάτ. Συμπ. 182, Β.

(40) ΙΕ, 38.

(41) Αἰσχ. κ. Κτησ. 44. — Ἰδ. Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 3, 19.

(42) Παυσ. Θ, 13, 3. — Πλούτ. Β. Πελοπ. ΙΓ.

(43) Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ', 3, 1. — Παυσ. Δ, 27, 5. Θ'. 14, 1. 15, 2. — Δημ. π. Μεγαλοπ. 203, 4. Ἰσοκρ. π. Εἰρήν. 17.

(44) Π. Στεφ. 231, 3. — Ἰδ. καὶ Διόδ. ΙΕ, 46. — Ἰσοκρ. πρ. Φιλ. 53. — Ἀριστείδ. Τ. Ι. σ. 620. Dind.

ἐκρήσαντο». Οὐχ ἥττον δὲ διήγειρε τὴν ὑποπτον ζηλοτυ-
 παν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἀκόρεστος φιλοδοξία τῶν Θη-
 ραίων, μὴ ἀρκεσθέντων μόνον εἰς τὸ νὰ θραύσωσι καὶ κατα-
 στήσωσιν ἐσχαεὶ ἀκίνδυνον τὴν δύναμιν τῶν Λακεδαιμονίων,
 ἀλλὰ καὶ θαλασποκρατίας ἀντιποιηθέντων (45), καὶ εἰς τὴν
 ἐθνικὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν ἀποβλεψάντων· ὥστε, κατ'
 ἐπισχίνην (46), ἐτόλμα νὰ λέγῃ ὁ Ἐπαμεινώνδας, ὅτι ἔπρεπε
 νὰ φέρωσι τὰ Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν
 ὑπὸ τῆς Καδμείας τὴν προστασίαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Λεύ-
 κτροις μάχην ἀναγνωρίζει καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης (47) τὴν
 ὑπεροχὴν αὐτῶν.

Τότε κατηνάγκασαν τὸν τύραννον τῶν Φεραίων Ἀλέ-
 ξανδρον νὰ τοῖς ἀκολουθῇ «ἐφ' οὓς ἂν ἡγῶνται καὶ κε-
 λεύωσι» (48), καὶ ἐπὶ τινων μερῶν τῆς Πελοποννήσου ἐκά-
 θισαν στερεῶς τὴν ἐπιρροήν των, ὥστε ἔπεμπον Ἀρμοστάς
 εἰς Ἀχαΐαν καὶ Σικυῶνα (49), καὶ ὁ Πελοπίδας διὰ τῆς
 εὐγλωττίας του ἔπεισε τὸν Μέγαν Βασιλέα ν' ἀναγνωρίσῃ
 τὴν ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν αὐτῶν. Οἱ πλεῖστοι ὁμῶς
 τῶν Πελοποννησίων, ὑπ' αὐτῶν τῶν Θηραίων εἰς τὴν ἐλευ-
 θερίαν ἄρτι κληθέντες, δὲν ἠθέλησαν νὰ κλίνωσιν ὑπ' αὐ-
 τοὺς τὸν αὐχένα (50), ἀλλὰ μάλιστα οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ
 Ἡλεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἤριζον ἐν τοῖς συνεδρίοις των πρὸς
 αὐτοὺς περὶ ἡγεμονίας (51). Καὶ αἱ Ἀθῆναι δὲ δὲν εἶχον
 τοσοῦτον καταβληθῇ, ὥστε νὰ μὴ ἀποκρούωσι τὰς ἐν Εὐ-

(45) Διόδ. ΙΕ, 78.

(46) Π. πρπρσδ. 29.

(47) Φιλ. Γ'. 116, 5.

(48) Πλούτ. Πελοπ. ΑΒ.

(49) Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 1, 43, 3, 4.

(50) Ξεν. Ζ, 1, 33-39.

(51) Πλούτ. Πελοπ. ΚΔ.

βοία καὶ ἀλλαχοῦ προσβολὰς τῶν Θηβαίων· καὶ τέλος ἡ Φωκίς, ἡ Λοκρίς, καὶ ὅσαι πόλεις μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην εἶχον προστεθῇ εἰς τὰς Θήβας (52), μετὰ τὸν ἐν Μαντινείᾳ θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου, ἐν Ὀλ. 104, γ', ἀνεκτήσαντο τὴν ἀνεξαρτησίαν των, ὥστε καὶ ὁ Δημάδης λέγει (53): « Τῷ γὰρ Ἐπαμεινώνδου σώματι συνέθαψε τὴν δύναμιν τῶν Θηβαίων ὁ καιρός ».

Ἀλλὰ τῶν σκοπῶν αὐτῶν δὲν παρητήθησαν εἰσέτι οἱ Θηβαῖοι, καὶ πρὸ πάντων ἐκίνουν οἱ Φωκεῖς, ὡς γείτονες, τὴν ζηλοτυπίαν των (54). Ἐνόμισαν δὲ τὴν κατάκτησιν αὐτῶν εὐκόλον ὅτε, δι' ὑποτιθεμένην ἀσέβειαν αὐτῶν πρὸς τὸ Δελφικὸν ἱερόν, οἱ Ἀμφικτύονες ἀπεκήρυξαν αὐτοὺς ἐν Ὀλ. 106, α'. Τοῦτο ὁμως ἠῤῥξησε τὴν ὕλικήν δύναμιν τῶν Φωκέων· διότι ἅπαξ κηρυχθέντες ἱερόσυλοι ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, οὐδόλως πλέον ἐφείσθησαν τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ δι' αὐτῶν ἐστρατολόγησαν ἰσχυρὰν δύναμιν μισθοφόρων, καὶ βοηθούμενοι, ἀλλ' ἀδρανῶς καὶ ἐμμέσως μόνον, ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀντέστησαν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν Θεσσαλοθηβαϊκὴν συμμαχίαν (55)· δι' ὃ οἱ Θηβαῖοι κατὰ πρῶτον τότε ἠναγκάσθησαν, ἀφιστάμενοι ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν, νὰ μισθοφορήσωσι παρὰ Πέρσαις (56), κατ' ἀρχὰς πέμψαντες τῷ Ἀρταβάζῳ πεντακισχιλίους μετὰ Παμμένους, ἀνδρείως πολεμήσαντας κατὰ τοῦ Βασιλέως, ἔπειτα δὲ λαβόντες παρ' αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως 300 τάλαντα, καὶ πέμψαντες αὐτῷ τὸν Λακράτην μετὰ 1000 ἀνδρῶν κατὰ τῶν Αἰγυπτίων. Συγχρόνως δ' ἐβιάσθη-

(52) Ξεν. ΣΤ, 5, 23. — Διόδ. ΙΕ, 57.

(53) Ἀποσπ. δωδεκ. 13. — Ἰδ. Πολύβ. ΣΤ, 43.

(54) Ξεν. ΣΤ, 1, 1.

(55) Διόδ. ΙΣΤ, 23. — Παυσ. Ι, 2.

(56) Διόδ. ΙΣΤ, 34. 40. 44.

σαν καὶ αὐτοί, ὥς καὶ οἱ Θεσσαλοί, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν βνήθειαν τοῦ Φιλίππου (57), καί, κατὰ Δημοσθένην (58), τότε « *Κακῶν Ἰλιάς περιεστήκει Θηβαίους* ».

Τῆς ἀφορμῆς δὲ ταύτης ἐδράξατο προθύμως ὁ Φίλιππος ὥπως εἰσδύσῃ εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἑλλάδος. Καταστρέψας δὲ βοηθεία τῶν Θηβαίων τὸ Φωκικὸν κράτος, ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὰς ὑπὸ τῶν Φωκέων ἀφαιρεθείσας Βοιωτικὰς πόλεις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν· ἀλλ' ἅπαξ παρελθὼν τὰς παρόδους, ἐγένετο κύριος τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ τῆς τύχης τῶν Ἑλλήνων (59). Καὶ τότε κατενόησαν, ἀλλ' ὁφέ, αὐτοὶ οἱ Θηβαῖοι τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ἀφροσύνην των, καὶ συνησπίσθησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων ὥπως εὐγενῶς συμπολεμήσωσιν, ἀλλὰ καὶ συνηττηθῶσιν εἰς τὸν τελευταῖον ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα.

Πρὸ πάντων τῶν ἄλλων δ' αἱ Θῆβαι ἐβλάβησαν ἐκ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ ἥττης, διότι αὗται ἐπρώτευσον τότε καὶ πρωτηγωνίστουν. Καὶ ἀνεξαρτήτους μὲν ἐκήρυξεν ὁ Φίλιππος τὰς Θεσπιάς, τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιάς, εἰς τοὺς Ἀθηναίους δ' ἔδωκε τὸν Ὠρωπὸν (60), ὃν τοῖς εἶχεν ὑποσχεθῆ ἐπὶ τῆς ἐν Ὀλ. 108, 6' συνομολογηθείσης συνθήκης (61), φρουρὰν δ' ἐνέβαλεν εἰς τὴν Καδμείαν, ἣν ὁμως, ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐξήλασαν οἱ Θηβαῖοι. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἐπελθὼν ὁ Ἀλέξανδρος, κατέσκαψε τὴν πόλιν (62) καὶ κατεκληρούχησε τὴν χώραν αὐτῶν τοῖς λοιποῖς Βοιωτοῖς,

(57) Διόδ. ΣΤ. 58.

(58) Π. πρπρσβ. 387.

(59) Δημ. π. Εἰρ. 62. — Φιλίππ. Β'. 67, 26.

(60) Διόδ. ΙΣΤ, 87. — Πaus. Α, 34, 1. Δ, 27. Θ, 1, 37.

(61) Δημ. π. Εἰρ. 59. — Π. Πρπρσβ. 375.

(62) Διόδ. 12, 12. — Αἰλ. Π. Ἰ. 1Β, 57. ΙΓ, 7. — Ἀρρίαν. Α, 7-9. — Πλούτ. Β. Καμῖλλ. ΙΘ. — Justin. IX, 4.

οἵτινες διὰ τοῦτο ἔμειναν πιστοὶ εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ ἐπὶ τοῦ Λαμιακοῦ πολέμου (63).

Ὑπὲρ αὐτῶν ὁμῶς ἐκινήθη ὁ γενικὸς τῶν Ἑλλήνων οἶκτος, καὶ ὁ Κάσσανδρος τέλος, πιθανῶς ἐν Ὀλ. 116, 6', ἀποκατέστησεν αὐθις τὴν πόλιν (64), καὶ τὸ κοινὸν τῶν Βοιωτῶν, ὡς ἦτον ἀνέκαθεν. Εἰσὶ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ πλεῖσται σωζόμεναι ἐπιγραφαὶ τοῦ κοινοῦ (65), ἐν αἷς ἀπαντᾶται καὶ τὸ ἀξίωμα Ἀρχῶν τοῦ κοινοῦ, πιθανῶς κατὰ πρῶτον εἰς τὸν νέον τοῦτον σχηματισμὸν εἰσαχθέν.

Αἱ συμφοραὶ ὁμῶς καὶ ἡ δουλεία εἶχον δαμάσει μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τὸ φρόνημα τῶν Θηβαίων, καὶ εἰς κτηνώδη τρυφὴν ἐξαχρειώσκει τὰ ἦθη αὐτῶν, ὥστε καὶ παροιμιακῶς ἐλέγετο « Βοιωτία ὅς, ἀναισθησία » (66). Προσέτι δὲ συνετέλεσεν εἰς ἐξασθένησιν αὐτῶν οὐχ ἦττον καὶ τῆς ἀκράτου δημοκρατίας ὁ παρ' αὐτοῖς ἐκτραχηλισμὸς· ὥστε ὁ Αἰτωλικὸς πόλεμος εὗρεν αὐτοὺς παραλελυμένους, καὶ ἐν Ὀλ. 132 ἔπεσαν ἐν Χαιρωνείᾳ χίλιοι Θηβαῖοι μετὰ τοῦ Βοιωτάρχου (67), καὶ τὰ Μέγαρα, ἀποσπασθέντα ἀπὸ τῶν Θηβῶν, ἐδόθησαν εἰς τὴν Ἀχαικὴν συμπολιτείαν (68).

Ὅτε δ' ἤρξαντο ὑπερισχύοντες ἐν Ἑλλάδι οἱ Ῥωμαῖοι, τότε καὶ αἱ σπαράττουσαι τὴν Βοιωτίαν ἐσωτερικαὶ φατρίαι ἔλαβον πολιτικώτερον χαρακτῆρα, ἀλλὰ πρὸς δυστυχίαν τῆς Βοιωτίας, διότι εἰς τὰς πλείστας περιστάσεις, καὶ εἰς τὸν πόλεμον τοῦ Φιλίππου (69), καὶ εἰς τὸν τοῦ Ἀντιό-

(63) Διόδ. ΙΗ, 11. — Πaus. Α, 25, 4.

(64) Διόδ. ΙΘ, 54. — Πaus. Δ, 27, 5. Θ, 7, 1.

(65) Bœckh, C. I. G. Pars V, V, 1. 1.

(66) Ἀθην. Ι, 11. — Δικαίαρχ. Β. Ἑλλ.

(67) Πλου. Β. Ἀράτ. ΙΣΤ.

(68) Πολύβ. Κ, 4-6.

(69) Πολύβ. ΙΗ, 26. — Liv. XXXIII, 1. 2. 27-29.

χου (70), ὑπερίσχυσεν ἡ ἀντιρρόωμαϊκή μερίς, τὴν δυσμέ-
 ρειαν τῶν νικητῶν ἐπισύρασα εἰς τὴν πόλιν. Ἐπὶ Περσέως
 δὲ τέλος, ἐν Ὁλ. 150-152, προσεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι τοῖς
 Ῥωμαίοις· ἀλλ' οἱ λοιποὶ Βοιωτοὶ κατὰ τῆς Ῥώμης ἐπι-
 μείναντες ἀπερισκέπτως, διέβρῃξαν τὴν συμπολιτείαν, ὡς
 διηγεῖται ὁ Πολύβιος (71): « *Τὸ δὲ τῶν Βοιωτῶν ἔθνος,*
ἐπὶ πολὺν χρόνον συντετηρήκασί τε τὴν κοινὴν συμπο-
λιτείαν . . . τότε προπετῶς καὶ ἀλογίστως ἐλόμενον τὰ
παρὰ Περσέως, εἰκῇ καὶ παιδαριωδῶς πτοηθέν, κατε-
λύθη, καὶ διεσκορπίσθη κατὰ πόλεις ». Λέγει δ' ὁ Παυ-
 σανίας (72) ὅτι ὁ Μόμμιος κατέλυσε τὰ συνέδρια « *ἐν Φω-*
κεῦσιν, ἢ Βοιωτοῖς, ἢ ἐτέρωθί που τῆς Ἑλλάδος », ἐξ οὗ
 ἐξέλαβόν τινες (73) ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπὶ Περσέως διά-
 λυσιν συνέστη τὸ Βοιωτικὸν συνέδριον πάλιν, καὶ ἐκ νέου
 κατηργήθη ὑπὸ Μομμίου, ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κορίνθου,
 ἐν Ὁλ. 158, δ'. Ὅπως δὴποτε ὁμως, οὐ πολὺ μετὰ τὴν
 ἄλωσιν οἱ Ῥωμαῖοι, λυπηθέντες τοὺς Ἕλληνας, ἀπέδωκαν
 αὐτοῖς αὖθις τὰ ἐνόητά τινα καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς πηγάζου-
 σαν δύναμιν χορηγοῦντα συνέδρια, ὡς λέγει ὁ Παυσαν-
 νίας (74): « *ἔτησιν οὐ πολλοῖς ὕστερον ἐτρέποντο εἰς*
ἔλεος Ῥωμαῖοι τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνέδριά τε κατ' ἔθνος
ἀποδιδόασιν ἐκάστοις τὰ ἀρχαῖα »· ὥστε καὶ Βοιωτάρχαι
 ἀπαντῶνται ἔτι ἐν τῷ δευτέρῳ χριστιανικῷ αἰῶνι (75).

Ἐγένετο δὲ καὶ αὖθις θέατρον πολέμου ἡ Βοιωτία, τοῦ

(70) Πολύβ. ΚΓ, 2. — Liv. XXXVI, 6.

(71) ΚΖ, 2, 10.

(72) Ζ, 16.

(73) Bæckh.

(74) Ζ, 116. — Ἰδ. καὶ Cic. d. nat. deor. III, 19. — Πλούτ. Κίμ. Β.

(75) Πλούτ. Κερ. Κατ. Ἑλλ. 17.

μεταξὺ Σύλλα καὶ τῶν στρατηγῶν τοῦ Μιθριδάτου (76). ἀλλὰ μετ' αὐτὸν καὶ ἔνεκα αὐτοῦ αἱ Θῆβαι σχεδὸν ἐξεμηδενίσθησαν, καὶ ἐπὶ Παυσανίου περιεστάλησαν ἤδη εἰς τὴν σημερινὴν περίπου ἑκτασιν αὐτῶν· « *Τὸ ὄνομα τῶν Θηβῶν ἐς Ἀκρόπολιν μόνην καὶ οἰκήτορας καταβέβηκεν οὐ πολλούς* » (77).

(76) Παυσ. Θ, 7, 4. — 33, 4. — — Ἀππιαν. Μιθριδ. 190.

(77) Η, 33, 4. — Ἰδ. καὶ Δίον. Χρυσόστ. Ζ, 123. Β.

